

PLAN RADA ZA 2024. GODINU

PROGRAMSKI CILJEVI:

1. Prelazak u post-fosilno društvo uz razvijen pokret za klimatsku pravdu u Republici Hrvatskoj

- 1.1. Usklađenost klimatskih politika u RH i EU s najnovijom klimatskom znanosti i globalnim ciljem zadržavanja zagrijavanja ispod 1.5 C te provedba istih politika
- 1.2. Klimatska znanost i mjere integrirane u širu legislativu i javne politike
- 1.3. Zaustavljeni štetni fosilni i nuklearni projekti u RH
- 1.4. Izgrađen nacionalni klimatski pokret
- 1.5. Uspostavljeni modeli komunalne energetike
- 1.6. Poboľšane i provedene prometne politike

2. Zaštita prirodnih, zajedničkih i javnih dobara i javnih usluga

- 2.1. Održivo i participativno upravljanje prostorom
- 2.2. Spriječena privatizacija, komodifikacija i financijalizacija prirodnih, zajedničkih i javnih dobara i usluga
- 2.3. Razvijeni modeli demokratizacije upravljanja prirodnim, zajedničkim i javnim dobrima i uslugama
- 2.4. Podignuta svijest o krizi bioraznolikosti
- 2.5. Zaustavljeni projekti štetni za bioraznolikost
- 2.6. Ispravna provedba zakonodavnog okvira za zaštitu prirode i prostornih resursa u RH i EU

2.7. Zaštita rijeka

2.8. Doprinos zaustavljanju štetnih trgovinskih i investicijskih sporazuma u RH

2.9. Zadržavanje standarda u regulaciji genetski modificiranih organizama u RH i EU, uključujući njihovu primjenu i na proizvode novih tehnika genetskog inženjeringa

3. 'Zero waste' društvo utemeljeno na prevenciji, ponovnoj uporabi i održivom gospodarenju otpadom

3.1. Unaprijeđeno zakonodavstvo RH i EU u skladu s hijerarhijom gospodarenja otpadom

3.2. Unaprijeđeno zakonodavstvo RH i EU u skladu s hijerarhijom gospodarenja otpadom

3.3. Razvijeni 'zero waste' modeli upravljanja i poslovanja (gradova i općina, festivala, hotela, restorana, kafića, događaja, ureda itd.)

3.4. Učinkovita provedba politika vezanih za jednokratnu plastiku

3.5. Podignuta svijest o štetnosti jednokratne plastike

3.6. Doprinos rješavanju problema nastanka i zbrinjavanja otpada od hrane

3.7. Razvijeni centri za popravak i ponovnu uporabu otpada (tekstil, bic-pop, roba široke potrošnje)

3.8. Doprinos rješavanju problema ilegalnih odlagališta otpada

4. Razvijen i ojačan okolišni aktivizam te pokret u regiji i Republici Hrvatskoj

4.1. Informirani i educirani građani i građanke o temama zaštite okoliša, o njihovim pravima, mogućnostima te metodama aktivističkog djelovanja

4.2. Građani i građanke samostalno i aktivno djeluju s ciljem zaštite prirode i okoliša te uspostavljanja održivog i pravednog društva

4.3. Proširena iskustva, znanja i prakse Zelene akcije radi osnaživanja aktivista i aktivistkinja, inicijativa i organizacija civilnog društva kroz intersekcionalni pristup

4.4. Ojačane i povezane aktivističke i okolišne mreže u RH i regiji, posebno ZelenI forum, SEENET i Young Friends of the Earth Europe

Radu naše organizacije kao Centra znanja doprinose svi zaposlenici Zelene akcije, te stoga ovdje navodimo sva radna mjesta i zaposlenike naše organizacije:

1. Marko Košak (mr. geografije) – Voditelj teme Zero Waste te Voditelj kampanje protiv spaljivanja otpada. Sudjeluje u projektnom fundraisingu

2. Hrvoje Radovanović (dipl. ing. biologije) – Voditelj teme zaštite prirode. Sudjeluje u provedbi projekata za zaštitu prirode, sudjeluje u radu Vijeća za GMOe, bavi se međunarodnim trgovinskim sporazumima

3. Aleksandra Schindler Ljutak (prof. filozofije i relig.kulture, mag. ljudskih prava i demokracije) – Voditeljica ureda te Voditeljica edukacija. Vodi projekt "ISELE", zadužena je za dio financijskog poslovanja i izvještavanja te koordinira rad ureda.

4. Marica Matuka (gimnazija) –Financijska administratorica

5. Luka Tomac (med.tehničar) – od rujna 2020. predsjednik Zelene akcije. Predstavlja Zelenu akciju u javnosti i u medijima, zadužen je za donošenje političkih i razvojnih odluka. Vodi kampanje protiv fosilnih goriva i klimatskih promjena te za prilagodbu postojećim klimatskim promjenama, predstavnik je Zelene

- akcije u mreži Friends of the Earth Europe, sudjeluje u projektnom fundraisingu
6. Enes Ćerimagić (dipl.pravnik) –Voditelj teme javnih i zajedničkih dobara te Pravnik Zelene akcije. Komentira različite vrste zakonskih propisa, daje pravnu podršku udrugama u regiji koje se bave ugljenom, vodi kampanju protiv izgradnje apartmanskog naselja i golf rezorta na Srđu, sudjeluje u projektnom fundraisingu
  7. Eugen Vuković (prof. filozofije i sociologije) – Koordinator Biciklopopravljaone. Sudjeluje u provedbi projekata, sudjeluje u projektnom fundraisingu
  8. Željka Leljak Gracin (dip.pravnica) –Pravnica Zelene akcije. Sudjeluje u provedbi projekata, predstavlja Zeleni forum u Savjetu za razvoj civilnog društva, komentira različite vrste zakonskih propisa, sudjeluje u projektnom fundraisingu te je od 2020. i predsjednica mreže Justice & Environment.
  9. Bernard Ivčić (dipl. ing. prometa) –Voditelj teme održivog prometa i Voditelj kampanje za Hrvatsku bez ugljen, sudjeluje u provedbi raznih kampanja, sudjeluje u projektnom fundraisingu
  10. Jasna Šumanovac (gimnazija) – Voditeljica Zelenog telefona. Rješava prijave građana vezane za devastaciju okoliša, sudjeluje u radu Mreže Zelenih telefona, sudjeluje u komentiranju prostorno-planskih dokumenata
  11. Daniela Jovanova Ivanković (prof. razredne nastave) – Izvršna direktorica Zelene akcije. Odgovorna je za financijsko poslovanje i organizacijski razvoj Zelene akcije, sudjeluje u financijskom dijelu projektnog fundraisinga
  12. Gordana Klarić (str. radnik za izradu odjeće) – Voditeljica Zelenog telefona. Zadužena je za razvoj i osiguranje financiranja Zelenog telefona, rješava prijave građana vezane uz devastaciju okoliša, sudjeluje u radu Mreže zelenih telefona
  13. Marija Mileta (bacc. novinarstva) – Voditeljica kampanje za ukidanje plina, a ujedno i Voditeljica komunikacija Zelene akcije. Potpredsjednica Zelene akcije
  14. Faton Berzati – Voditelj logistike Zelene akcije, podrška kampanjama I uličnim akcijama
  15. Dora Sivka (mag. komparativne književnosti i španjolskog jezika i književnosti) - Koordinatorica Aktivističke grupe Zelene akcije, Potpredsjednica ZA
  16. Ana-Marija Mileusnić (ing. poljoprivrede) – Voditeljica kampanje protiv zagađenja plastikom. Uključena u razne projektne aktivnosti Zelene akcije te rad na edukaciji građana.
  17. Antonia Šarić - Asistentica na komunikacijama te koordinatorica komunikacija mreže Justice and Environment

1. Unapređenje organizacijskog razvoja

Što se tiče unapređenja organizacijskog razvoja Zelene akcije početkom 2024. godine održat ćemo Operativno planiranje ZA 2024 na kojem će sudjelovati svi zaposlenici i zaposlenice, nekoliko aktivista i aktivistkinja ZA. Bez obzira na eventualne promjene i dodatan fokus rada koji može proizaći iz Operativnog planiranja, u 2023. godini nastaviti ćemo sa sljedećim aktivnostima:

- daljnjim unapređenjem sustava upravljanja profesionalnim timom na način održavanja redovitih uredskih sastanaka (jednom mjesečno); redovitim sastancima Upravnog odbora Zelene akcije, tromjesečnim planovima rada po strateškim ciljevima (na sastancima timova raspoređenih po strateškim ciljevima) i projektima te vođenjem evidencije radnog vremena. Sve navedene sastanke održavati ćemo ili uživo ili on-line, prema mogućnostima.
- Povećati broj članova i članica Zelene akcije i to planiramo ostvariti tijekom svih naših aktivnosti, a osobito putem Okolišnog filmskog festivala te Ekoseminara (u sklopu kojeg ćemo organizirati 10-12 predavanja o različitim temama zaštite okoliša i održivog razvoja) koji planiramo za jesen 2024. godine, distribucijom letka Zelene akcije, itd.

- Nastaviti ćemo rad na unutarnjoj strukturi Zelene akcije te u 2024. napraviti evaluaciju funkcioniranja nove strukture bazirane na Strateškim ciljevima.
- U 2023. godini smo zaposlili novu aistenticu na komunikacijama i na taj način pojačali komunikacijski tim. U 2024. planiramo nastaviti unaprjeđivati rad ovog tima u smjeru veće vidljivosti rada Zelene akcije kao Centra znanja te zadržati isti kapacitet u timu te ćemo održati 5 sastanaka komunikacijskog tima.
- U svrhu bolje vidljivosti ZA, planiramo tiskati dodatne materijale poput bedževa, banneri, majica i sl.
- U 2024. ćemo nastaviti razvijati interne strategije i mehanizme preveniranja i nošenja s problemom izgaranja (tzv. burn-out), uključujući brigu o mentalnom zdravlju zaposlenika_ca i volontera_ki. Planiramo organizirati 2 sastanka na tu temu.
- Nastavit ćemo aktivno razvijati Facebook i Instagram stranicu ‘Zero Waste Croatia Network’ koja nam služi kao centralno mjesto za edukaciju i online zagovaranje za sve kampanje i projekte.
- Stavljanje u funkciju te unapređenje sustava za doniranje putem Web stranice Zelene akcije.
- U 2024. godini planiramo izraditi interni Pravilnik Zelene akcije o diskriminaciji i seksualnom nasilju, s ciljem uspostave mehanizama za prevenciju, ali i rješavanje eventualnih problema. Kao dio primjene, planiran je trening za zaposlenike_ce i volontere_ke.
Također 2024. godina je vrijeme za proces izrade novog strateškog plana Zelene akcije pošto petogodišnji plan traje do 2024. Proces isto kao i trajanje novoga plana biti će dogovoreno u narednim mjesecima te će biti odabrani predstavnici raznih struktura Zelene akcije kako bi doprinijeli procesu

2. Unaprjeđenje financijske održivosti organizacije

U 2024. godini planiramo biti jednako kao i do sada aktivni u ostvarivanju financijske podrške našim aktivnostima iz EU fondova, ali i u traženju novih donatora te novih načina za osiguranje financijskih sredstava za naš rad. Fundraising tim ZA tijekom 2024. pratit će objavljivanje natječaja, te u manjim timovima raditi na pripremi projekata, dogovaranju partnerstva, itd., a na svim sastancima Upravnog odbora redovito će se razmjenjivati informacije i mišljenja o nekim novim donatorima, kao i o svim natjecajima i projektnim idejama.

Nadamo se kako će Grad Zagreb ponovo imati pozivni natječaj za financiranje servisa Zeleni telefon, te se planiramo javiti na isti.

Također, namjeravamo dogovoriti i nastavak financijske podrške njemačke agencije za zaštitu okoliša vezano za sudjelovanje javnosti u procesima donošenja odluka.

Nakon što smo dobili Akreditaciju za mobilnost odraslih u sklopu Erasmus plus programa na period od 5 godina, koji će nam omogućiti da se lakše prijavljujemo na mobilnosti stručnog usavršavanja zaposlenika, volontera i vanjskih suradnika ZA koji sudjeluju u edukacijama ZA i na taj način na pomoći da interno ojačamo kapacitete zaposlenika na području obrazovanja o klimatskoj i društvenoj pravdi, ali i ostalim aspektima našeg rada. Napraviti ćemo planiranje aktivnosti i razmjena.

U 2024. planiramo prijaviti projektne aktivnosti na nekoliko natječaja fondacija koje se bave temom klimatskih promjena. Neke od njih su EUKI i MINOR foundation.

Suradnju s PMF-om koji nas smatra potencijalnim budućim poslodavcem za svoje studente, u 2024. godini planiramo nastaviti suradnju te osiguravati barem 2 mjesta za obavljanje stručne prakse u Zelenoj akciji i po potrebi se odazivati na pozive za održavanje predavanja na temu okolišnog aktivizma i prava okoliša.

Za projekt LIFE koji je prijavila mreža Justice and Environment, a sudjelovat ćemo kao članica mreže u provedbi aktivnosti, rezultate očekujemo u prvom kvartalu 2024. godine.

Također kao i svake godine poslali smo aplikaciju za financiranje klimatskih aktivnosti i kampanja Europskoj klimatskoj fondaciji (ECF) te očekujemo pozitivan odgovor za nastavak financiranja rada i 2024. ECF nam je također odobrio dodatna sredstva za temu EU izbora te će taj projekt krenuti početkom 2024. godine

Također u 2024. planiramo pokrenuti proces planiranja razvoja online fundraisinga kako bi krenuli u diverzifikaciju prihoda i veliku ovisnost o projektnom financiranju.

Aplicirati ćemo i na male grantove koje će raspisivati pokret Break Free From Plastic i mreža Zero Waste Europe, kako bismo dodatno ojačali naš rad na temama plastike i zero waste gradova.

U 2024. godini nastavljamo rad na projektu Civitates u kojem sudjelujemo zajedno s nekoliko drugih organizacija civilnog društva iz Hrvatske, a u kojem ćemo nastaviti s aktivnostima usmjerenim jačanju civilnog društva, boljoj umreženosti i suradnji. Također, Zelena akcija će, između ostalog biti zadužena i za temu SLAPP u smislu istraživanja i skretanja pozornosti na razne pravne postupke protiv aktivista i aktivistkinja kao i organizacija civilnog društva.

3. Analiza provedbe javnih politika i zakona u programskim područjima djelovanja Centara znanja

Jedna od tema kojom ćemo se svakako baviti sljedeće godine bit će gospodarenje otpadom na nacionalnoj razini na lokacijama diljem Hrvatske koje su predviđene za regionalne Centre za gospodarenje otpadom i spaljivanje otpada. Smatramo kako će nam u toj kampanji vezanoj za zagovaranje boljih rješenja svakako pomoći činjenica da smo u koordinaciji koalicije udruga i inicijativa okupljenih u mrežu Zero Waste Hrvatska, s kojom ćemo nastaviti redovito održavati sastanke i planirati zajedničke aktivnosti te imati barem 1 zajedničko priopćenje, a nastaviti ćemo i sa zajedničkom online kampanjom na društvenim mrežama. Nastaviti ćemo pomagati inicijativama i udrugama koje se protive štetnim projektima, što znači niz sastanaka po potrebi i pomoć u kreiranju argumentacije za njihove lokalne kampanje. S obzirom da se najavljuje novi pokušaj izgradnje spalionice otpada u KBC Rebro, svakako ćemo u suradnji s Građanskom inicijativom Maksimir imati nekoliko priopćenja i akcija na tu temu, ovisno o situaciji s projektom. Sudjelovat ćemo i u pisanju komentara na izmjene svih zakonodavnih akata vezanih uz gospodarenje otpadom na nacionalnoj razini. S obzirom na to da je ove godine donesen novi nacionalni Plan gospodarenja otpadom, a potrebno je donijeti još niz podzakonskih akata koji su najavljeni od strane Ministarstva (poput Pravilnika o ambalaži i ambalažnom otpadu), svakako ćemo se aktivno uključiti u davanje prijedloga i primjedbi.

Također, nastaviti ćemo aktivno djelovati u Odboru za kružno gospodarstvo i Savjetu za smanjenje nastanka otpada od hrane, ali i u novoosnovanom Povjerenstvu za praćenje provedbe Plana gospodarenja otpadom RH, u koje smo imenovani ove godine. Kroz rad u tim tijelima nastojat ćemo doprinijeti unapređenju postojeće legislative i prakse vezane za gospodarenje otpadom. Taj će rad svakako obuhvaćati niz sastanaka te davanje naših prijedloga i primjedbi.

Osim navedenog, kao članovi radne skupine za unapređenje sustava gospodarenja otpadom u Zagrebu, nastaviti ćemo sa zagovaranjem održivijeg sustava gospodarenja otpadom u Gradu Zagrebu, te sudjelovati u kreiranju lokalnih dokumenata koji reguliraju to područje (novi Plan gospodarenja otpadom, Odluka o načinu prikupljanja i naplate otpada). U sklopu tog rada imat ćemo minimalno 20 sastanaka s članovima radne skupine, minimalno 5 sastanaka sa zagrebačkim partnerskim nevladinim organizacijama, komentirati sve izmjene gradskih akata vezanih za gospodarenje otpadom i nastaviti s online kampanjom na društvenim mrežama. U sklopu novog projekta koji je započeo ove godine, "Elevating reuse in cities (ERIC)", nastaviti ćemo rad u novoosnovanoj radnoj skupini za smanjenje nastanka plastičnog otpada i razvoj sustava ponovne uporabe u Zagrebu. Taj će rad svakako obuhvaćati niz sastanaka te davanje naših prijedloga i primjedbi.

Što se tiče suradnje s drugim gradovima i općinama, nastaviti ćemo koordinaciju i razvoj mreže postojećih hrvatskih zero waste gradova i općina i kandidata za tu prestižnu titulu te evaluirati njihove rezultate. U sklopu novog projekta "Elevating reuse in cities (ERIC)", financiranog od strane Zero Waste Europe, održat ćemo niz sastanaka sa jedinicama lokalne samouprave i komunalnim poduzećima koja su zainteresirana za

intenzivniji razvoj lokalnih sustava ponovne uporabe. U sklopu toga projekta svakako ćemo nastaviti surađivati sa 7 jedinica lokalne samouprave na Krku, 12 jedinica lokalne samouprave iz Međimurja, kao i sa Gradom Zagrebom kojeg ćemo savjetovati I kroz spomenute radne skupine. Potencijalno ćemo, ovisno o kapacitetima, na implementaciji zero waste strategije surađivati s još nekim gradovima koji su iskazali interes, poput Velike Gorice. Ukupno gledano, u svrhu jačanja mreže zero waste gradova i općina ta će suradnja obuhvaćati minimalno 10 sastanaka s barem 22 jedinica lokalne samouprave te izradu preporuka za unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom.

U sklopu CERV projekta "Communities go circular" nastavit ćemo suradnju i sa Gradom Pulom te ćemo nakon uspješno provedene edukacije o zero waste certifikaciji nastaviti suradnju. To će značiti barem 2 sastanka I izradu preporuka za unaprjeđenje lokalnog sustava gospodarenja otpadom.

Što se tiče teme plastike, u 2023. godini ponovno planiramo cijeli niz zagovaračkih i edukativnih aktivnosti vezanih uz smanjenje uporabe jednokratne plastike, poticanja ponovne uporabe te borbe protiv plastičnog zagađenja. Svakako ćemo imati barem 3 priopćenja medijima te barem 2 ulične akcije na ovu temu. Nadalje, s obzirom na to da smo dio Povjerenstva za implementaciju Direktive o jednokratnoj plastici, nastaviti ćemo aktivno sudjelovati u radu tog tijela koje će se ponajviše baviti pripremom i izradom i praćenjem provedbe podzakonskih akata vezanih za jednokratnu plastiku. Taj će angažman između ostalog obuhvaćati sudjelovanje na nizu sastanaka, koordinaciju s partnerskim organizacijama te formiranje zajedničkih prijedloga. Kao koordinatori Platforme protiv zagađenja plastikom u RH sazvat ćemo barem 5 sastanaka s partnerskim organizacijama s ciljem boljeg umrežavanja, zajedničkog djelovanja i planiranja kampanja te imati barem jedno zajedničko medijsko priopćenje. Nadalje, kao koordinatori radne grupe na temu dostupnosti i priuštivosti (višekratnih i netoksičnih) menstrualnih proizvoda unutar Break Free From Plastic pokreta, održavat ćemo sastanke jednom mjesečno te planirati zajedničke kampanje na europskoj i nacionalnoj razini. Planiramo barem dva medijska priopćenja te jednu uličnu akciju na temu menstrualnih proizvoda. U narednoj godini planiramo dodatno jačati povezanost između partnerskih udruga koje se bave temom menstrualnog siromaštva i okolišnih udruga.

I u 2024. godini nastaviti ćemo s našom dugogodišnjom kampanjom protiv izgradnje HE Kosinj. U tu svrhu planiramo aplicirati i za sredstva kod švicarske organizacije Pro Natura. Osim medijske kampanje i događanja u Zagrebu, kampanja će uključivati i rad na terenu s lokalnim stanovništvom, a količina i tip aktivnosti ovisiti će i o tome hoćemo li uspjeti namaknuti sredstva.

Vezano uz rad na zaštiti rijeka, ove smo godine (2023.) prijavili i projekt „Free Korana River“ na natječaj koji je raspisao Open Rivers Programme. Ukoliko projekt prođe, u sklopu njega ćemo tijekom 2024. provesti sljedeće aktivnosti: mapirati sve umjetne barijere na rijeci Korani te ih klasificirati s obzirom na potencijal za uklanjanje, analizirati zakonodavstvo i procedure RH relevantne za uklanjanje barijera s rijeka, organizirati barem 4 sastanka s relevantnim dionicima te provesti medijsku kampanju za promociju rezultata projekta, ali i koncept uklanjanja barijera s rijeka općenito.

U 2023. smo, u suradnji s kolegama iz njemačkog NVO-a EuroNatur, njemačkom Federalnom ministarstvu za okoliš, zaštitu prirode, nuklearnu sigurnost i zaštitu potrošača prijavili projekt „Better and higher biodiversity funding in the EU“ za financiranje putem njihove Europske okolišne inicijative (EURENI). Ako bude prihvaćen, projekt bi trebao trajati tijekom čitave 2024. godine (uključujući i prva tri mjeseca 2025.), a u sklopu njega ćemo nastaviti s monitoringom trošenja europskih sredstava na projekte vezane uz zaštitu prirode/bioraznolikosti u svrhu skretanja pažnje javnosti i donositelja odluka na primjere loše i dobre prakse. Također ćemo zagovarati veća izdvajanja za zaštitu prirode u budućim ciklusima EU financiranja, a raditi ćemo i na razvijanju (i zagovaranju) preciznijih kriterija za to što se točno može brojati kao financiranje prirode/bioraznolikosti.

S obzirom na to da se na EU razini zahuktavaju rasprave o prijedlogu nove uredbe koja predviđa široku deregulaciju novih GMO-a (proizvoda tzv. novih

genomskih tehnika), s ciljem Komisije da nova uredba bude donesena tijekom 2024., i mi ćemo se u nadolazećem periodu intenzivnije baviti ovom temom. Osim kampanje javnog zagovaranja (s ciljem da RH

zauzme stav protiv deregulacije), temom GMO-a baviti ćemo se i sudjelovanjem u radu Vijeća za GMO, savjetodavnog tijela Vlade RH u kojem također imamo predstavnika.

U kampanji za prestanak korištenja ugljena u hrvatskom elektroenergetskom sektoru organizirat ćemo barem 2 javna događaja, vjerojatno ulične akcije. Smatramo da je nužno što skorije napraviti plan za zatvaranje jedine preostale termoelektrane na ugljen Plomin 2, uz supstitucije energijom iz obnovljivih izvora i adekvatnim zbrinjavanjem radnika.

U rujnu ćemo obilježiti Europski tjedan mobilnosti. Temu i način obilježavanja odredit ćemo s obzirom na aktualne okolnosti.

U sektoru prometa javno ćemo s minimalno jednom aktivnošću zagovarati unapređenje stanja željezničkog prometa, kao okolišno znatno prihvatljivijeg od cestovnog.

Bit ćemo aktivni na okolišnim temama vezanima uz Grad Zagreb, osobito u sektoru prostornog planiranja i urbanizma. Na tom polju se očekuju participativni procesi u kojima ćemo zastupati okolišne teme i integraciju s klimatskom adaptacijom.

Predstavnici Zelene akcije imenovani su kao član i zamjena u Partnersko vijeće za izradu Plana razvoja Grada Zagreba 2021. – 2027. Proces izrade Plana je pri kraju, ali dijelom će obuhvatiti i početak 2024. godine, ili u okviru rada Partnerskog vijeća ili kao regularno javno savjetovanje i usvajanje na razini Gradske skupštine. Nastavit ćemo zagovarati ozelenjavanje sadržaja Plana.

Nastavit ćemo rad kao aktivna članica Zelenog foruma, najveće mreže udruga za zaštitu okoliša u Hrvatskoj, gdje ćemo sudjelovati i u najmanje 8 sastanaka koordinacije Zelenog foruma kao i na godišnjoj skupštini.

S obzirom na planove Vlade RH da poveća kapacitet LNG terminala na Krku za 100% i izgradi novi plinovod, sljedeće godine ćemo nastaviti s kampanjom protiv tog projekta te ćemo organizirati barem 1 akciju i poslati 1 priopćenje medijima. Ovisno o tijeku realizacije projekta, radit ćemo monitoring i reagirati po potrebi. Dodatno, ove godine smo se povezali s organizacijama i zajednicama iz zemalja iz kojih se LNG doprema u Hrvatsku i planiramo organizirati 1 online javni događaj, kako bismo osvijestili javnost o štetnom utjecaju cijelog lanca opskrbe plinom - od njegovog vađenja i prijevoza do potrošnje.

U 2024. godini ćemo nastaviti voditi kampanju za potpuno napuštanje korištenja plina u sektoru toplinarstva i električne energije. Poseban fokus će biti na Gradu Zagrebu i okolici zbog najveće potrošnje plina na ovom području. Planiramo organizirati sastanak s barem 1 gradskom samoupravom, barem 1 akciju i poslati barem 1 priopćenje medijima. Također, planiramo izraditi socioekonomsku analizu postepenog napuštanja plina, na temelju Studije deplinifikacije RH koju smo objavili početkom 2023. Dodatno, u sklopu kampanje ćemo producirati vizualni i audio-video sadržaj za društvene mreže.

Nastavit ćemo aktivno surađivati s europskim mrežama koje rade na temi plina poput Friends of the Earth Europe (FoEE), Food & Water Action Europe, Beyond Gas, nove transatlantske koalicije (EU-SAD) itd. Sudjelovat ćemo na barem 5 online sastanaka mreže FoEE i barem 4 online sastanka neformalne mreže Beyond Gas. Također je planirana konferencija Beyond Gas mreže uživo.

U 2024. godini ćemo nastaviti aktivno sudjelovati u radu Platforme Upgrade, s krajnjim ciljem realizacije interkulturalnog društvenog centra u Zagrebu. Sudjelovat ćemo na sastancima Platforme i u eventualnim zajedničkim projektima.

U 2024. godini nastavit ćemo aktivnosti u sklopu projekta Civitates u kojem sudjelujemo zajedno s nekoliko drugih organizacija civilnog društva iz Hrvatske, a koje su usmjerene jačanju civilnog društva, boljoj umreženosti i suradnji. Zelena akcija će, između ostalog nastaviti raditi na temi SLAPP u smislu boljeg povezivanja i skretanja pozornosti na razne pravne postupke protiv aktivista i aktivistkinja kao i organizacija civilnog društva, te na javnoj kampanji vezanoj za civilno društvo općenito radi boljeg razumijevanja građana i građanki o vrijednosti rada udruga.

U sljedećoj ćemo godini nastaviti aktivno sudjelovati u djelovanju mreže europskih okolišnih pravnika Justice & Environment, kojoj je kolegica Željka Leljak Gracin na čelu od 2020. godine. U tom smislu sudjelovat ćemo na najmanje 5 sastanaka Upravnog odbora, a sudjelovat ćemo i u pripremi i održavanju godišnje skupštine mreže koju planiramo održati u prvoj polovici 2024. u Sloveniji.

Za projekt LIFE koji je prijavila mreža Justice and Environment, a u kojem sudjelujemo kao članica, rezultate očekujemo početkom 2024. godine, te ćemo tada započeti i s provedbom aktivnosti. Teme kojima ćemo se baviti bit će energetika i klimatske promjene, provedba Arhuške konvencije, te praćenje i komentiranje raznim okolišnih postupaka. Osim pravnih analiza ta 3 područja, po potrebi ćemo i pokretati pravne procese, pružati besplatne pravne savjete unutar ZA, kao i građanima_kama i drugim okolišnom organizacijama, te komentirati propise i zagovarati njihovu bolju provedbu.

Djelovanje u koordinaciji Zelenog foruma, nacionalnoj mreži okolišnih organizacija civilnog društva planiramo nastaviti i u 2024. godini, a osim redovite komunikacije putem mailing liste, planiramo sudjelovati na minimalno 6 sastanka koordinacije. Planovi mreže za 2024. godinu su svakako iskoristiti izbore za europski parlament, te parlamentarne izbore u Hrvatskoj za stavljanje okolišnih tema na agendu isto kao i otvaranje rasprave o položaju okolišnih udruga općenito. Nastavit ćemo kao mreža zagovarati promjene vezane za nedostatak podrške i suradnje okolišnih institucija s udrugama, te pokušavati unapređivati istu osobito s MINGOR-om i Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

U 2024. godini ćemo nastaviti biti aktivni i u mreži European Environmental Bureau, te sudjelovati na sastancima pravne grupe te mreže, kao i grupe koja se bavi upravljanjem vodama, a po potrebi i drugih grupama. Smatramo da će nam ta suradnja biti iznimno bitna u 2024. godini budući da je to godina izbora za europski parlament, a ta mreža izrazito dobro prati sva događanja na nivou EU institucija. U 2024. godini nastavit ćemo aktivno sudjelovati na sjednicama Odbora za zaštitu okoliša i prirode hrvatskog sabora, u kojem kolegica Željka Leljak Gracin vrši funkciju vanjske članice. Sudjelovat ćemo na minimalno 8 sjednica te o temama sjednica, kao i ishodima diskusija obavještavati Zeleni forum.

Što se tiče rada Savjeta za razvoj civilnog društva gdje smo imali predstavnicu_ka ZA u čak 5 saziva, u sljedećoj godini ćemo pružiti podršku predstavnicama Zelenog foruma u istom, a s obzirom na naše veliko iskustvo u tom tijelu, te po potrebi dolaziti na sjednice u funkciji gosta.

U 2024. godini nastavit ćemo redovito sudjelovati na sastancima inicijative koja se bavi zaštitom rijeka u Hrvatskoj, a u kojoj, zajedno sa još nekoliko organizacija civilnog društva, razmjenjujemo novosti vezane za rijeke te promišljamo o raznim koracima za njihovu zaštitu. U 2024. godini sudjelovat ćemo na najmanje 5 sastanaka inicijative.

Što se tiče projekta HES Kosinj (i s njime povezanog projekta HE Senj) u 2024. godini nastavit ćemo pružiti podršku mještanima Gornjeg i Donjeg Kosinja i Mlakve, te nastojati na sve dopuštene načine zaštititi njihova prava kao i rijeku Liku. Kako smo u 2023. godini započeli pružati pravnu i drugu podršku i stanovnicima uz Gacku, a što je povezano i sa projektom HES Kosinj, u 2024. godini namjeravamo bolje povezati te 2 inicijative građana te intenzivirati njihove zajedničke aktivnosti radi senzibiliziranja javnosti oko problema vezanih za očuvanje Like i Gacke.

Kako smo još 2022. godine započeli pomagati inicijativi građana vezanim za zaštitu Ivanščice koja je usmjerena sprečavanju novog kamenoloma na tom području, ali i prema većoj zaštiti cijelog područja, planiramo to nastaviti i u 2024. godini.

U sklopu projekta 'Novi instrumenti za suradnju s institucijama u pitanjima okoliša u Hrvatskoj', kojeg provode Zelena akcija i UfU iz Berlina, koji ima za cilj modernizaciju alata za sudjelovanje javnosti, u 2024. Godini namjeravamo se baviti poticanjem građana_ki na korištenje aplikacije za mobitele "Pametni Zeleni telefon". Cilj je da servis Zelenog telefona približimo mladima budući da prijave raznih okolišnih problema gotovo uopće ne dolaze od tog dijela društva. Također, u sljedećoj godini održat ćemo i minimalno 3 radionice vezane za sudjelovanje građana_ki u prostornom planiranju, kao i završno događanje gdje ćemo predstaviti sve rezultate ovog projekta.

Što se tiče rada Savjeta za ljudska prava Pučke pravobraniteljice, kolegica Leljak Gracin kao članica tog tijela sudjelovat će na sjednicama i u radu pojedinih radnih grupa, osobito što se tiče položaja aktivista_kinja u RH odnosno SLAPP postupci protiv njih, kao i novinara.

4. Prijenos specifičnih znanja u Republici Hrvatskoj i u zemljama jugoistočne Europe

Biciklopopravljaona je volonterski biciklistički servis u kojem svi zainteresirani mogu besplatno, uz pomoć volontera Zelene akcije, sami popraviti svoj bicikl. Osim što građanima pruža konkretnu uslugu (besplatan popravak bicikla uz vlastito sudjelovanje) te im na taj način pomaže da se kreću održivo, Biciklopopravljaona od samog početka djeluje i kao svojevrsni društveni i edukacijski centar, jer se kroz interakciju korisnika i volontera koji zajedno popravljaju bicikl dešava kontinuirana razmjena znanja i vještina.

Biciklopopravljaona će nastaviti raditi i u 2024. godini. Za građane će biti otvorena svaki četvrtak od 17:00, osim za državne praznike i tijekom kolovoza. Očekujemo da će tijekom 2023. biti obavljeno minimalno 350 popravaka na biciklima građana koji nas posjećuju.

Također, *Biciklopopravljaona* će nastaviti s uobičajenim donacijskim aktivnostima: donacije u vidu starih bicikala preuzimat će se od građana, volonteri će ih popravljati i tako popravljene prosljeđivati različitim kategorijama stanovništva kojima je bicikl potreban, ali si ga ne mogu sami priuštiti. Među najčešćim primateljima donacija prošlih nekoliko godina bili su izbjeglice, stanovništvo potresom pogođenih područja, obitelji slabijeg imovinskog statusa, beskućnici, a sve su češće i donacije institucijama poput domova za djecu bez roditeljske skrbi. Donacije bicikala najčešće se krajnjim korisnicima prosljeđuju u suradnji s udrugama i inicijativama koje u svom fokusu imaju humanitarnu djelatnost. Neke od udruga i institucija s kojima smo do sada surađivali u aktivnosti doniranja bicikala jesu: udruga "Ljudi za ljude", udruga "Are you Sirious", Isusovačka služba za izbjeglice, Rehabilitacijski centar za stres i traumu, Centar za mirovne studije, Caritas, pojedini centri za socijalnu skrb. Očekujemo da će i u 2024. godini sastav primatelja donacija biti sličan te da ćemo u distribuciji donacija surađivati sa sličnim tipom udruga. U 2023. godini ova aktivnost se značajno razvila. Broj bicikala koje nam građani daju i broj zainteresiranih primatelja veći je nego ikad, te smo do kraja rujna 2023. već donirali oko 150 bicikala. Očekujemo da će se ovaj trend nastaviti i u 2024. godini i da ćemo donirati minimalno 150 bicikala.

Tijekom 2024. godine u radu *Biciklopopravljaone* trebalo bi sudjelovati minimalno 15 volontera koji će ostvariti minimalno 1000 volonterskih radnih sati.

Osim toga, tijekom 2024. namjeravamo ponovo održati napredni tečaj za nove volontere *Biciklopopravljaone*. Sličan tečaj je s velikim uspjehom već održan 2023. godine, a iskustva u njegovoj provedbi poslužit će nam u unaprjedenju metodologije novog. Napredni tečaj za nove volontere sastojat će se od 25 dvoipolsatnih radionica i u njega će biti uključeno 8 osoba, od kojih će barem 4 biti žene ili pripadnici ranjivih skupina. Ovaj tečaj bi trebale uspješno završiti barem 4 osobe, a od polaznika će se, kao vid praktične edukacije, očekivati asistiranje volonterima *Biciklopopravljaone* tijekom uobičajenih termina za rad s građanima četvrtkom i termina za popravljanje doniranih bicikala utorkom.

PROJEKT "PREMA ZAJEDNICAMA PONOVNE UPORABE"

Erasmus+ KA220 projekt "Towards Communities of Reuse Practices" koji je počeo u listopadu 2022. provodit će se do kraja rujna 2024. Zelena akcija je u ovom projektu vodeći partner, a sudjeluju još dvije udruge (iz Srbije i Grčke). Udruge partneri se u sklopu ovog projekta međusobno educiraju za provođenje različitih aktivnosti ponovne uporabe koje kao svoj bitan element uključuju sudjelovanje članova lokalne zajednice, i to ne samo u svojstvu korisnika, nego i u svojstvu volontera te aktivnih sudionika procesa.

U 2024. godini ćemo u sklopu ovog projekta objaviti priručnik o ponovnoj uporabi i održivoj potrošnji za građane, te priručnik (tzv. toolkit) za organizaciju aktivnosti ponovne uporabe u kojima sudjeluju građani, namijenjen udrugama. Također, biti će održan završni događaj na kojem će rezultati projekta biti

predstavljeni javnosti.

DIREKTNA KOMUNIKACIJA S GRAĐANIMA

Građani nam se često obraćaju s pitanjima vezanima uz teme kojima se Zelena akcija bavi, ali koja ne spadaju u kategoriju molbi za pomoć koje rješava naš Zeleni telefon. Građane, na primjer, zanima koji je stav Zelene akcije o nekoj okolišnoj temi, isplati li im se ugradnja solarnog sustava, gdje mogu pronaći upute za kućno kompostiranje, kako se mogu uključiti u rad Zelene akcije itd. Ovakve upite dobivamo u prosjeku dva do tri puta dnevno. Pristižu nam e-mailom, telefonom i putem društvenih mreža, a nerijetko građani i osobno, bez najave, navraćaju u naše prostorije. I u 2024. ćemo nastaviti direktno komunicirati s građanima te očekujemo da ćemo na taj način ostvariti minimalno 600 kontakata - telefonom, e-mailom, putem društvenih mreža te kroz posjete građana našim prostorijama.

U sklopu REST_ART projekta koji traje do 31.12.2024., a koji se bavi vezom između jednokratne plastike i kako umjetnost možemo koristiti kao medije za podizanje svijesti o problemu, planiramo 1 study visit na otok Lezbos gdje ćemo upoznati lokalne udruge koje se bave pomoći migrantima koji pristižu na taj otok i na koji način recikliraju ostatke čamaca kojim isti pristižu u torbe, u isto vrijeme reciklirajući i podizajući svijest o problemima migracija. Planiramo i online priručnik na temu umjetnosti i plastike te završni partnerski sastanak u Podgorici.

U sklopu Erasmus plus akreditacije u području obrazovanja odraslih, planiramo 6 mobilnosti za 12 zaposlenika i volontera u Eroles i La Solanu u Španjolskoj gdje surađujemo s ULEX projektom na stručnom usavršavanju naših zaposlenika u području društvene i okolišne/klimatske pravde.

Osim toga, u suradnji s Aktivističkom grupom Zelene akcije i partnerskim organizacijama, nastaviti ćemo provoditi kreativne aktivnosti u sklopu kampanje "Srpanj bez plastike", kao i u ostatku godine. U Srpnju bez plastike ćemo održati barem 1 radionicu, filmsku projekciju i kviz.

Također, ovisno o kapacitetima ćemo nastaviti i s davanjem savjeta organizacijama, kafićima, festivalima, hotelima, zdravstvenim ustanovama i drugim zainteresiranima za smanjenje, odnosno izbacivanje jednokratne plastike iz svojeg poslovanja.

Što se tiče razvoja reuse/repair centra u prostorijama Zelene akcije, u sklopu projekata koje provodimo (Erasmus+ projekt "Towards communities of reuse practices" i CERV projekt "Communities go circular") ojačati ćemo vlastite kapacitete, kapacitete volontera, ali i tehnički opremiti prostor za pokretanje novih reuse/repair aktivnosti, prvenstveno radionica za građane.

U sklopu oba projekta ćemo jačati i kapacitete drugih organizacija za rad na temi ponovne uporabe. Održati ćemo barem 10 sastanaka s projektnim partnerima te barem 3 radionice popravaka malih kućanskih aparata i namještaja. Također, organizirati ćemo minimalno 7 aktivnosti razmjene odjeće (SWAP party) i minimalno 2 radionice popravljivanja bicikala. Također, u sklopu CERV projekta ćemo, nakon veoma uspješnog 1. Festivala ponovne uporabe, organizirati 2. Festival ponovne uporabe, koji će uključivati barem 2 radionice popravljivanja/ponovne uporabe za građane, razmjenu predmeta i odjeće, projekciju filmova i online edukativnu kampanju. Članica smo zadruge Humana Zagreb koja radi iznimno korisne stvari vezane za recikliranje i ponovnu uporabu tekstilnog otpada te s njima također u 2024. godini namjeravamo nastaviti i unaprijediti suradnju. Sudjelovati ćemo na godišnjoj Skupštini, barem na još 2 sastanka sa zadrugarima te imati barem 1 zajedničku aktivnost, a nastaviti ćemo i prikupljati tekstil u spremniku kojeg smo ove godine postavili u našem dvorišnom prostoru. Što se teme tekstilnog otpada tiče, organizirati ćemo i nekoliko aktivnosti u sklopu Dana održive mode u 11. mjesecu, u suradnji s partnerskim organizacijama.

Nastavit ćemo aktivno razvijati Facebook i Instagram stranicu 'Zero Waste Croatia Network' koja nam služi kao centralno mjesto za edukaciju i online zagovaranje za sve kampanje i projekte.

Aktivistička grupa Zelene akcije u travnju 2024 održat će trodnevni 11. Okolišni filmski festival s minimalno 8 filmskih naslova, tribinama i radionicama, tijekom koje će ostvariti suradnju s dvije srednje škole s područja Zagreba te 5 organizacijama Eko Pan, BED, Udruga Iks, Udrugom za interdisciplinarna i

interkulturalna istraživanja i turističkom zajednicom Lastovo. Festival namjerava okupiti 400 ljudi u Zagrebu i 75 ljudi na jednodnevnim filmskim večerima diljem Hrvatske.

Od listopada do prosinca 2024. godine organizirat će se Jesenski eko-seminar Zelene akcije, serija besplatnih predavanja za javnost na teme zaštite okoliša koja će završiti dvodnevnom edukacijom o načinima organiziranja te ukupno okupiti oko 100 građana.

Dora Sivka nastavit će sudjelovati kao članica upravnog odbora mreže CEE Bankwatch.

Aktivisti Zelene akcije sudjelovat će na sastancima i treninzima europske mreže Young Friends of the Earth Europe.

Naš najstariji program, Zeleni telefon u 2024. Imati će ove prioritete:

- Primanje i rješavanje prijava građana na ZT
- Zagovaračke aktivnosti postojećih velikih odlagališta otpada (npr. Ježdovec, Savica...) i druge kritične točke
- Komunikacija, edukacija i sastanci s građanima, medijima, inspekcijskim službama
- Rad i savjetovanje s građanskim inicijativama i udrugama
- Kontinuirano pružanje savjeta Mreži Zelenih telefona
- Pet radionica čitanja prostornih planova i praćenje izmjena i zakonodavstva vezanih za prostorno planiranje
- Završna radionica projekta Novi alati za suradnju građana i uprave u pitanjima okoliša u Hrvatskoj

U 2024. godini planiramo nastaviti suradnju s PMF-om koji nas smatra potencijalnim budućim poslodavcem za svoje studente, te u sklopu njihovog Karijernog centra u 2024. godini planiramo se odazivati pozivima za održavanje predavanja na temu okolišnog aktivizma i prava okoliša (minimalno 1), te osigurati barem 2 mjesta za obavljanje stručne prakse u Zelenoj akciji.

5. Stvaranje modela otpornosti i održivosti civilnoga društva

I u narednom periodu nastaviti ćemo dorađivati popis znanja i vještina tima Zelene akcije što će poslužiti i kao baza za mentorstvo svi ostalim organizacijama koje povezuje tema okoliša i klimatskih promjena. Spomenuti popis znanja i vještina Zelene akcije nalazi se na web stranici Zelene akcije (edukacije Zelene akcije), a između ostalog služiti će i za uspostavljanje partnerstva i umrežavanja s drugim organizacijama iz Hrvatske, regije i šire. Također, web stranica Zelene akcije napokon je osvježena te će Baza znanja nakon što je dobila više vidljivosti i prostora biti redovito punjena novim sadržajima. U suradnji sa ostalim organizacijama civilnog društva, a posebice Centrima znanja raditi ćemo na izradi dokumenta sa raznim modelima otpornosti i održivosti civilnog društva.

Direktna uloga i veza sa našim specifičnim ciljem strateškog cilja 4. Razvijen i ojačan okolišni aktivizam te pokret u regiji i RH, doprinosi osnaživanju okolišnih organizacija u RH u svrhu održivog i otpornog okolišnog pokreta u RH te nam je to jedan od prioriteta u 2024. kao što je bila i prošle godine. Pitanje klimatskih promjena, ali i trenutne energetske krize biti će u fokusu našeg djelovanja. Nakon objavljene studije za napuštanje plina u RH do 2035. godine fokusirati ćemo naše aktivnosti te objavljujati modele te informirati javnost o prednostima napuštanja fosilnih goriva.

Proširena iskustva, znanja i prakse Zelene akcije radi osnaživanja aktivista i aktivistkinja, inicijativa i organizacija civilnog društva kroz intersekcionalni pristup, te ojačane i povezane aktivističke i okolišne mreže u RH i regiji, posebno Zeleni forum, SEENET i Young Friends of the Earth Europe neki su od glavnih ciljeva. Koordinacija i sudjelovanje u radu nacionalnih te međunarodnih mreža okolišnih organizacija uvijek je prioritet Zelene akcije. Poticati ćemo dodatno umrežavanje okolišnih organizacija kroz nacionalnu mrežu Zeleni forum kako bi zajedno prenosili iskustva i nove metode prakse održivosti same organizacije. Posebice sa fokusom na financijsku održivost organizacija te prilagodbe novom kontekstu. Zelena akcija je spremna svoje iskustvo sa individualnim fundraisingom te crowdfunding kampanjama prenositi ostalim

organizacijama te osigurati prostore razmjene iskustava i promišljanja novih modela financiranja. I u 2024. godini pokušati ćemo napraviti ad-hoc akciju podrške ili pomoći nekom od branitelja ljudskih prava i okoliša.

No osim što smo spremni prenositi svoje skromno iskustvo u 2024. planiramo nastaviti sustavno mapiranje modela partnerskih organizacija iz Friends of the Earth Europe mreže o financijskoj održivosti okolišnih organizacija, a sve kako bi u dogoročnoj perspektivi zadovoljili cilj od minimalno 30% ne projektne financiranja. Kao nastavak procesa u 2024. planiramo implementaciju prvih mjera te testnu fazu sustava prema građanima i građankama.

U 2023. odobrena nam je podrška German Marshall Fund-a na temu stvarna okruženja otpornosti za organizacije civilnog društva s naglaskom na događaj koji planiramo u svibnju 2024. - Tools for resilience koji ima za cilj propitati i evaluirati pojedine aspekte otpornosti Zelene akcije te napraviti preporuke za napredak.

Info centar ZA kao dohodovna aktivnost je također jedan od dugoročnih ciljeva organizacije te u 2024. planiramo pokrenuti proces analize zakonskih prepreka koje stoje na tom putu.

Jesenski Eko-seminar jedan je od najdugotrajnijih edukativnih ciklusa Zelene akcije te se održava više od 25 godina. Svake godine se sastoji od 10-ak predavanja kroz period od dva mjeseca te završava vikend radionicom za najaktivnije sudionike/ce. Na vikend radionici će sudjelovati 20-ak polaznika/ca Eko-seminara te će se tema završne edukacije odabrati u kontekstu bitnih okolišnih tema u tom trenutku. Organizaciji Ekoseminara će prethoditi evaluacija te sastanci u svrhu redizajna programa kako bi što privukli što kvalitetnije polaznike.

Jedan od razloga izrade nove web stranice bilo je i ulaganje u sustav jednostavnijeg online fundraisinga upravo preko našeg web-a, gdje posjetiocu nije potrebno više od nekoliko klikova kako bi donirao organizaciji. Novi web je puno pregledniji i bolji u komunikaciji Baza znanja, ali potrebno je dodatno ulaganje u sustav donacija kako bi što više olakšali građanima da nas podrže.

Tomasa

